

IZVEŠTAJ O NAPRETKU SPORAZUMA

PROCENJIVANJE PROGRESA U PERIODU AVGUST 2015 - JUNI 2016

Sadržaj

Predgovor.....	3
Kratak pregled.....	5
SPORAZUM 2, 14. maj 2015. god.....	8
1. POLICIJA & CARINA	12
Etnička ravnoteža u institucijama vladavine prava.....	12
Međuetnička krivična dela.....	13
Polijski inspektorat Kosova.....	15
Saradnja između PK i državnog tužioca	16
PK na severu Kosova	17
Upravljanje granicom.....	19
Kontrola zelene granice	21
Zaštita svedoka.....	22
2. PRAVOSUĐE	23
Kazneno-popravna služba Kosova.....	23
Pritvorni centar u Mitrovici.....	25
Sudski savet Kosova i Tužilački savet Kosova.....	27
Borba protiv korupcije	29
Kosovska agencija za imovinu	30
Posebna komora Vrhovnog suda	31
3. PRIMENA DIJALOGA	33
Civilna registracija	33
Sloboda kretanja	35
Integrirano upravljanje granicom	36
Integracija bezbednosnih struktura	37
Pravosuđe	38
Jedinica KP za zaštitu verskog i kulturnog nasleđa	39
Spisak akronima i skraćenica.....	40

Predgovor

Čast nam je da predstavimo četvrti Izveštaj o napretku Sporazuma, u kojem ćemo izdvojiti dostignuća u radu Zajedničkog koordinacionog odbora za vladavinu prava, sastavljenog od predstavnika Ministarstva pravde, Sudskog saveta Kosova, Tužilačkog saveta Kosova, EULEX-a i specijalnog predstavnika EU na Kosovu/Kancelarije EU na Kosovu.

Ovaj izveštaj pokriva period od meseca avgusta 2015. do meseca juna 2016. godine – poslednju godinu EULEX-ovog mandata 2014-2016. godine – pre izmene angažovanja Misije usled njenog novog mandata. Prioriteti koje ovaj izveštaj pokriva definisani su u SPORAZUMU, odnosno dogovoru među svim interesnim stranama Zajedničkog koordinacionog odbora za vladavinu prava, koji se temelji na zajedničkom radu odraženom u ovom izveštaju. Ovo je već drugi SPORAZUM, zbog čega mu je dat naziv SPORAZUM 2 i ovo je konačni izveštaj koji pokriva SPORAZUM 2, dok će period od meseca jula 2016. godine biti pokriven novim sporazumom.

SPORAZUM 2 je potpisan 14. maja 2015. godine i u njemu se navodi posvećenost svih interesnih strana Zajedničkog koordinacionog odbora za vladavinu prava da zajedno rade na unapređenju glavnih institucionalnih koordinacionih mehanizama na Kosovu i da nastave koordinirane napore za EU reforme u širem polju vladavine prava na Kosovu. Potpisnici ovog dokumenta su bivši ministar pravde Kosova, Hajredin Kuči, bivši predsednik Sudskog saveta Kosova, Enver Peci, bivši predsednik Tužilačkog saveta Kosova, Aleksander Ljumezi, bivši specijalni predstavnik EU/šef Kancelarije EU na Kosovu, Samuel Žbogar i bivši šef Misije EULEX, Gabriele Meucci. Autori ovog dokumenta su novopostavljeni na gore pomenute položaje, koji su se posvetili nastavku zajedničkog rada.

Kao što je gore opisano, ovaj Izveštaj o napretku Sporazuma obeležava važan trenutak u vremenu: istek EULEX-ovog prethodnog mandata u junu 2016. godine i početak novog mandata kojim je prisustvo Misije na Kosovu produženo do meseca juna 2018. godine. Stoga je svrha ovog Izveštaja o napretku u sprovođenju Sporazuma dvostruka: sa jedne strane, u njemu se navode i ističu dosadašnja dostignuća partnera Zajedničkog odbora za vladavinu prava; a sa druge strane, on ukazuje na kritične oblasti u kojima treba pojačati napore.

On takođe služi i kao osnova za zajednički rad Zajedničkog koordinacionog odbora za vladavinu prava tokom naredne dve godine.

Tokom perioda obuhvaćenog izveštajem (avgust 2015 – jun 2016. godine), postignuto je nekoliko važnih ciljeva i ostvaren je značajan napredak. Iako ima još dosta posla, kosovske institucije su svojim radom pokazale veliki potencijal i postignuta su značajna unapređenja. Samo jake i održive institucije mogu efikasno uspostaviti standard za vladavinu prava i EU ostaje posvećena kontinuiranom pružanju podrške Kosovu u postizanju ovog cilja.

Mi, dole potpisani, nadamo se da će se i čitaoci, kao mi, radovati mogućnostima koje su pred nama i da će uživati u čitanju ovog Izveštaja o napretku sporazuma.

Zamenik predsednika Vlade

Hajredin Kuçi

Predsednik Sudskog saveta
Kosova

Nehat Idrizi

Šefica Misije Evropske unije
za vladavinu prava na
Kosovu

Alexandra Papadopoulou

Ministar pravde Kosova

Dhurata Hoxha

Predsednik Tužilačkog
saveta Kosova

Blerim Isufaj

Specijalna predstavnica EU
na Kosovu/Šefica Kancelarije
EU na Kosovu

Nataliya Apostolova

Kratak pregled

Ovaj Izveštaj o napretku Sporazuma obeležava važan korak u razvoju sektora vladavine prava na Kosovu od potpisivanja SPORAZUMA 2 meseca maja 2015. godine. U njemu su sagledavaju unapređenja i preostali izazovi u oblasti vladavine prava na Kosovu tokom proteklog mandata EULEX-a od meseca avgusta 2015 – meseca juna 2016. godine.

Pored toga, ovaj izveštaj uspostavlja polaznu osnovu za novi Izveštaj o napretku, u kojem će biti odražen novi mandat EULEX-a, kojim se podstiče veća odgovornost kosovskih institucija da dalje razviju i sprovode vladavinu prava na Kosovu.

Zajedničke obaveze iz SPORAZUMA se do sada nisu promenile. Zajednički cilj Kosova, specijalnog predstavnika EU/Kancelarije EU na Kosovu i EULEX-a ostaće isti tokom narednih godina: institucije vladavine prava koje su održive, odgovorne, nezavisne i multietničke, slobodne od političkog mešanja i u skladu sa međunarodno priznatim standardima i najboljim evropskim praksama.

Tokom poslednjeg izveštajnog perioda postignut je niz važnih ciljeva. Kosovske institucije su sve više u mogućnosti da same rade na izazovima u oblasti vladavine prava. Carina Kosova je poboljšanjem prikupljanja prihoda i svojih operativnih kapaciteta ostvarila izuzetan napredak. Organizacioni zahtevi iz mape puta Zajedničkog koordinacionog odbora za vladavinu prava za zaštitu svedoka su ispunjeni, a Uprava za zaštitu svedoka Policije Kosova spremna je da preuzme svog prvog svedoka.

Na Policiju Kosova se sve više gleda kao na profesionalnu javnu službu koja uključuje i etničke manjine. Pritvorni centar u Mitrovici funkcioniše relativno dobro, a poteškoće sa nedostatkom kadra sa kojima suočavala manje su u odnosu na period obuhvaćen prethodnim izveštajem. Ipak, neophodno je dalje poboljšati saradnju između Policije Kosova i državnog tužioca, naročito u smislu interoperabilnosti u istrazi teških krivičnih dela i organizovanog kriminala, kao i po pitanjima kao što su terorizam, zločini iz mržnje, seksualno i rodno zasnovano nasilje.

U međuvremenu, napredak u sprovođenju raznih dogovora postignutih kroz dijalog pod okriljem EU pomogao je jačanju institucija. Regionalna uprava policije u Severnoj Mitrovici sa četiri policijske stanice, po jednom u svakoj od severnih opština, u potpunosti je funkcionalna. EULEX nastavlja da pruža podršku Jedinici sa kontrolu mase i nemira u Severnoj Mitrovici, kao i unapređenju saradnje i komunikacije sa Regionalnom Upravom Policije u Južnoj Mitrovici u oblasti kontrole mase i nemira. Završena je integracija bivših pripadnika MUP-a (Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije) u strukture Policije Kosova, kao i integracija 483 pripadnika Civilne zaštite u razne institucije Kosova.

Proces izbora srpskih tužilaca i sudija na Kosovu, koji pomaže EULEX, priveden je kraju. Saradnja između Prištine i Beograda na zajedničkim prelazima je i dalje pozitivna, a razmena elektronskih carinskih podataka između dve administracije je sada u potpunosti funkcionalna. Međutim, uspostavljanje sveobuhvatnog i održivog civilnog registra na Kosovu zahteva dalji rad.

Period obuhvaćen ovim izveštajem je, međutim, obeležen delimičnim usporanjem u sprovođenju SPORAZUMA 2, naročito po pitanju kapaciteta lokalnih institucija. Razlog tome je uglavnom nedostatak ljudskih i finansijskih resursa.

Opšta kadrovska i finansijska situacija u Popravnoj službi Kosova, i Policijskom Inspektoratu Kosova je i dalje zabrinjavajuća.

I Sudskom savetu Kosova i Tužilačkom savetu Kosova nedostaju kapaciteti i resursi da slede svoje planove za izradu podzakonskih akata. Generalno pozitivne strukturne reforme i institucionalne promene kako u Sudskom savetu Kosova tako i u Tužilačkom savetu Kosova dovele su do gotovo potpune promene članova oba saveta, što je uticalo na dinamiku njihovog rada i zahteva veće napore ka očuvanju stabilnosti, doslednosti i kontinuiteta ovih tela. Jedan od najvećih izazova koji preostaje je sprovođenje novog procesa izbora sudija i tužilaca, njihova obuka i izrada novog sistema za ocenu rada.

Kako bi drugo žalbeno veće Kosovske agencije za privatizaciju bilo u potpunosti operativno, žalbenom veću je potrebno dodatno osoblje. Zbog nedostatka lokalnog osoblja žalbeno veće je u opasnosti da postane nefunkcionalno. Isto tako, Posebna komora Vrhovnog suda treba da uposli dodatne lokalne sudije i pomoćno osoblje. Ovo je od suštinskog značaja za sposobnost Posebne komore Vrhovnog suda da se bavi visokim brojem predmeta.

Zajednički koordinacioni odbor za vladavinu prava je uzeo u obzir iznova potvrđenu posvećenost kosovskih vlasti da obezbede potrebne resurse odgovarajućim institucijama. Ali, da bi se EULEX-u omogućilo da ukine svoje angažovanje u određenim oblastima mora se videti primetan napredak.

Uprkos tome, ostvaren je napredak u oblasti prijavljivanja imovine javnih službenika i saradnje između Agencije za borbu protiv korupcije i civilnog društva. Međutim, nacrt novog Zakona o sprečavanju sukoba interesa i zakonodavstvo koje se odnosi na disciplinski sistem za sudije i tužioce treba uskladiti sa najboljim praksama EU.

Pored toga, Kazneno-popravna služba Kosova je od perioda pokrivenog prethodnim izveštajem zabeležila neznatan napredak. EU je bila veoma zabrinuta zbog slučaja troje zatvorenika visokog profila koji su prekoračili privremenu obustavu izdržavanja kazne izdatu u svrhu lečenja u inostranstvu. Međutim, u pozitivnom tonu, jedan pritvorni centar koji nije ispunio zahtevane standarde EU je zatvoren, dok će još jedan pritvorni centar biti zatvoren čim novi objekat postane operativan.

Specijalni predstavnik EU/Kancelarija EU na Kosovu i EULEX će nastaviti da pružaju podršku kosovskim institucijama vladavine prava, uključujući i strukturisani dijalog o vladavini prava, mapu puta za viznu liberalizaciju i studiju izvodljivosti. Ovi ključni procesi čvrsto povezuju Kosovo u okvir politike EU za Zapadni Balkan.

SPORAZUM 2, 14. maj 2015

JOINT RULE OF LAW COORDINATION BOARD

COMPACT 2

The Kosovo Rule of Law Institutions, the Head of the EU Office in Kosovo/EU Special Representative and EULEX Kosovo,

Acknowledging the achievements reached in the implementation of the Compact signed on 9 November 2012 as overseen by the Joint Rule of Law Coordination Board (JRCB);

Recognising the need for the Kosovo authorities to effectively cooperate with EULEX Kosovo and the EUSR/EU Office so that further progress is made in the rule of law sector to reach the goals of the Compact and to satisfy the requirements of Kosovo's visa liberalisation and EU accession aspirations;

Acknowledging the commitment of the Kosovo rule of law institutions to implement their existing strategies and plans for advancing the rule of law and to work with the EUSR/EU Office and EULEX Kosovo to advance the joint agenda; ensuring the readiness of rule of law stakeholders in Kosovo to deal with challenges beyond the current EULEX mandate.

Acknowledging the renewed commitment of the Kosovo rule of law institutions to make further progress towards sustainability and accountability, and to develop and strengthen an independent multi-ethnic justice system and a multi-ethnic police and

customs service that are free from political interference, corruption, respect human rights and adhere to internationally recognized standards and European best practices;

Reaffirming their joint commitment to work within the overall EU policy framework as defined in the Stabilisation and Association Process with Kosovo, including the Feasibility Study;

Reaffirming the willingness to contribute to a normalization of relations between Pristina and Belgrade and move forward with the implementation of agreements reached so far in the EU facilitated dialogue as well as any other agreement in the rule of law area reached in the future;

Taking due note of the full complementarity of the European Union assistance programmes for Kosovo with the overall objectives, concrete goals and specific activities foreseen under this *Compact*;

have agreed as follows:

1. The Kosovo institutions, assisted by the European Union through *inter alia*, EULEX Kosovo Instrument for Pre-Accession (IPA) projects and associated programmes of support, re-commit themselves to the following overall

Joint Rule of Law Objectives:

- Strengthening police, customs, correctional and judicial institutions across the entire territory of Kosovo, including in the north of Kosovo, for the benefit of all communities;
- Increasing the ability of Kosovo's rule of law institutions to deal with inter-ethnic crime, serious and organized crime and corruption;
- Enhancing the anti-corruption capabilities of Kosovo's institutions, particularly through the criminal justice system;
- Enhancing the accountability of all rule of law institutions by allowing institutions such as the Kosovo Judicial Council, the Kosovo Prosecutorial Council and the

Police Inspectorate of Kosovo as well as relevant internal structures to fully assume their roles in accordance with the law;

- Consolidating the strategic, operational and organizational management capacity of Kosovo's rule of law institutions to advance implementation of relevant legislation, strategies and action plans;
- Fostering a higher degree of ethnic inclusion and gender balance in the Kosovo rule of law institutions;
- Improving the responsiveness of Kosovo's rule of law institutions to concerns frequently raised by minorities in relation to public safety, accessibility and openness;
- Strengthening inter-institutional cooperation between prosecutorial bodies and law enforcement by facilitating a higher degree of communication between these institutions;
- Enhancing the ability of the relevant institutions in addressing outstanding property-related claims;
- Further developing of the Kosovo witness protection system;
- Implement agreements reached in the framework of the EU facilitated dialogue, including the use of the EUSR office to facilitate mutual legal assistance requests.

2. The undersigned endorse the jointly developed new Compact Actions, which set specific activities and concrete goals with measurable benchmarks in line with the stated overall Joint Rule of Law Objectives.

3. In pursuit of these overall Joint Rule of Law Objectives, the Head of the EU Office in Kosovo/EUSR, the Head of Mission of EULEX Kosovo, the Minister of Justice, the Chair of the Kosovo Judicial Council and the Chair of Kosovo Prosecutorial Council hereby pledge to meet regularly in the Joint Rule of Law Coordination Board to examine progress made and agree upon constructive, practical and coordinated action to resolve obstacles and advance technical progress, including in the following priority areas:

- i) Compact Actions implementation;

- ii) Rule of law requirements highlighted in the EU Visa Liberalisation Roadmap and the Commission Progress Report;
- iii) Legislation related to the rule of law;
- iv) Continuity in rule of law service delivery beyond the current EULEX mandate;
- iv) Reform priorities enumerated in Kosovo's Justice Sector Review.

4. The Kosovo institutions, the EUSR/EU Office and EULEX Kosovo reiterate their strong commitment to overcoming identified gaps and to allocating the necessary resources and focusing their work so as to reach the overall Joint Rule of Law Objectives as set out in this Compact.

Pristina, the 14 May 2015

Hajredin Kuçi
 Minister of Justice

Samuel Žbogar
 Head of the EU Office in Kosovo
 EU Special Representative

Gabriele Meucci
 Head of Mission
 EULEX Kosovo

Enver Peci
 Chair of the Kosovo Judicial Council

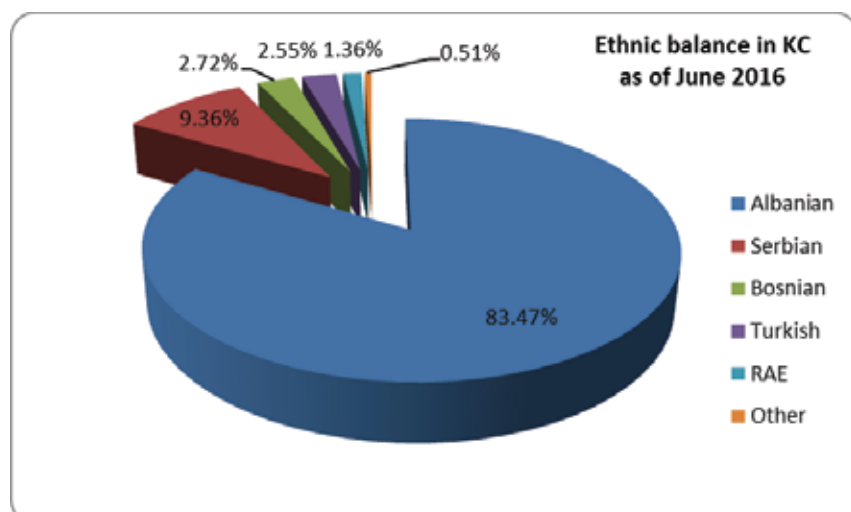
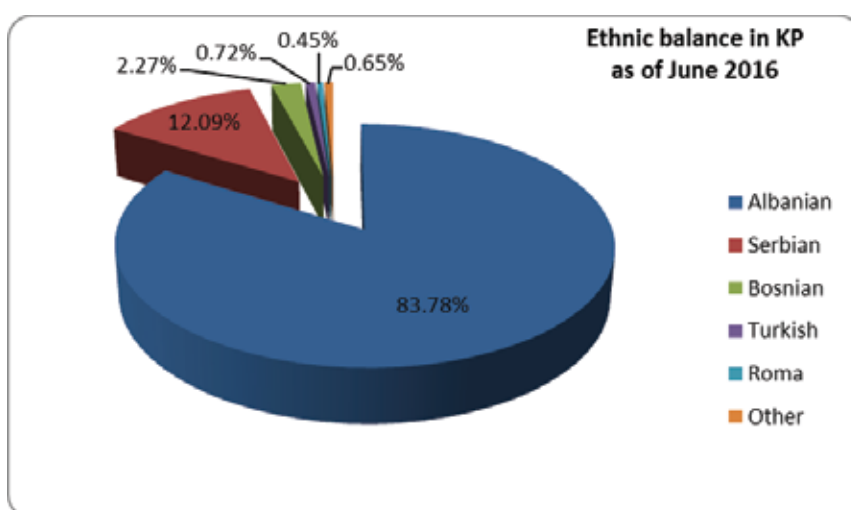

Aleksandër Lumezi
 Chair of the Kosovo Prosecutorial Council

1. POLICIJA & CARINA

Aktivnosti i rezultati

Etnička ravnoteža u institucijama vladavine prava

Zakonom o javnoj službi predviđeno je da najmanje 10 % radnih mesta u institucijama vladavine treba da budu rezervisana za lica koja pripadaju nevećinskim zajednicama na Kosovu i koja ispunjavaju određene kriterijume za zapošljavanje. U Policiji Kosova (PK), 10.70% radnih mesta civilnih službenika pripada nevećinskim zajednicama. Ukupno 16.21% zaposlenih u PK pripada nevećinskim zajednicama, dok procenat policijskih službenika iznosi ukupno 16.98%. Slično tome, u Carini Kosova (CK), 16.52% službenika su pripadnici nevećinskih zajednica, kako je prikazano na grafikonu gore.

Kada je reč o sudstvu, novim propisima su poboljšane procedure za zapošljavanje i napredak u karijeri. EULEX je pružao podršku tokom izrade i sprovođenja ovih procesa.

PK kao institucija sadrži najviši procenat policijskih službenika i civilnog osoblja iz nevećinskih zajednica. U međuvremenu, Tužilački savet Kosova (TSK) i Sudski savet Kosova (SSK) su započeli zapošljavanje sudija, tužilaca i ostalog pomoćnog osoblja na severu Kosova. Međutim, ovaj proces od kojeg se očekuje da doprinese boljoj opštoj etničkoj ravnoteži, je usporen. Ukupno 483 pripadnika osoblja Srpske civilne zaštite integrisano je u razne institucije Kosova, uglavnom na severu Kosova, u skladu sa dogovorom postignutim u okviru dijaloga za normalizaciju odnosa između Beograda i Prištine, koji pomaže EU. Od tog broja, 25 pripadnika se zaposlilo u Pritvornom centru u Mitrovici (PCM), koji sada ima upotpunjen broj osoblja, ali je etnički neuravnotežen.

Novim propisima koji proističu iz usvajanja paketa zakona (vidi Odeljak 2, SSK i TSK) uvedeno je nekoliko promena u postupcima zapošljavanja i napredovanja osoblja, koje imaju za cilj da obezbede odgovarajuću zastupljenost manjina i polova u institucijama vladavine prava. Kao rezultat toga, dva predstavnika nevećinskih zajednica (jedan kosovski Srbin i jedan kosovski Bošnjak) i tri žene izabrani su za nove članove TSK decembra 2015. godine. U martu 2016. godine TSK je obavio prvi krug konkursa za 22 tužilaca u skladu sa novim zakonom; prijavilo se ukupno 183 kandidata, među kojima je bilo 55 žena i 4 kosovskih Srba. Pored toga, TSK se pridržavao ustavnih odredbi o upotrebi zvaničnih jezika, što se ogleda u novousvojenim podzakonskim aktima, uključujući i Uredbu o oceni rada tužilaca. Time će se pripadnicima nevećinskih zajednica pružiti bolji pristup procesu napredovanja, jer će relevantni dokumenti biti prevedeni na njihov jezik.

Međuetnička krivična dela

Međuetnička krivična dela predstavljaju etnički motivisane incidente kao što su međuetnički zločini iz mržnje i krivična dela koja imaju nesrazmerni uticaj na manjinske etničke zajednice. Za bavljenje takvim krivičnim delima neophodan je napredak u svim kosovskim institucijama vladavine prava.

Te institucije treba da razviju usklađeni sistem za prikupljanje podataka o međuetničkim krivičnim delima. PK je jedina institucija koja poseduje institucionalne postupke za evidentiranje incidenata ili navodnih krivičnih dela. Nastojanja Kancelarije državnog tužilaštva, TSK i SSK da se odredi i usvoji opšta okvirna definicija 'međuetničkih zločina' i radne prakse za PK su još u uvek u toku i EULEX ih podržava. EULEX je održao radionicu na kojoj je predstavljen koncept 'opšte okvirne definicije' međuetničkih zločina s ciljem da se jasno definišu obaveze institucija vladavine prava u ovoj oblasti, i da se pomogne u izgradnji partnerstava. Opšti cilj ove inicijative je da se unapredi efikasno evidentiranje i analiza incidenata i krivičnih dela.

PK je do sada jedina institucija vladavine prava koja poseduje standardne operativne procedure (SOP) za međuetnička krivična dela ili incidente. Pored toga, PK je jedina institucija koja poseduje organizacione kapacitete za evidentiranje međuetničkih krivičnih dela, zajedno sa relevantnim demografskim podacima. Međutim, nedostatak jasne metodologije PK za evidenciju potencijalno etnički motivisanih krivičnih dela u praksi dovodi do niskog broja registrovanih slučajeva, što se ne podudara sa EULEX-ovim nadzorom na terenu. Jedan od razloga za ograničeni broj evidentiranih slučajeva može biti to da se takvi slučajevi doživljavaju kao znak neuspeha. Registruju se samo teže optužnice za međuetnička krivična dela, pojednostavljujući na taj način daleko složeniju stvarnost. To, na kraju, direktno utiče na sposobnost PK da primenjuje proaktivni pristup u borbi protiv međuetničkih krivičnih dela.

Pored toga, tužioci ne uspevaju da pravilno klasifikuju krivična dela koja sadrže međuetničke elemente, kao što su teška ubistva (član 179. stav 1.10 Krivičnog zakonika), ili oštećenje imovine (član 333. stav 4 Krivičnog zakonika). Prilikom izricanja presude sudovi ne primenjuju član 74. stav 2.12 Krivičnog zakonika i njegove odredbe o otežavajućim elementima zločina iz mržnje. Dokument opšte okvirne definicije trebalo bi da pomogne da se otklone te nedoslednosti, i da se uopšte poveća interoperabilnosti između policije i tužilaštva u istrazi međuetničkih zločina.

Policijski inspektorat Kosova

Iako je Policijski inspektorat Kosova (PIK) od presudnog značaja za odgovornost policije, ovaj organ još uvek nije u potpunosti operativan: suočen je sa nedostatkom finansijskih i ljudskih resursa. To znači da nove regionalne kancelarije u Severnoj Mitrovici, Gnjilanu i Prizrenu ne mogu u potpunosti funkcionisati kao regionalne istražne kancelarije. Njihove delatnosti su u osnovi svedene na primanje žalbi, koje se prosleđuju na dalju obradu sedištu PIK-a u Prištini. Smanjenje budžeta PIK-a, umesto redovnog godišnjeg povećanja, za ovu novu instituciju ostaje jedan od glavnih problema u fazi izgradnje. Smanjenje budžeta ima ozbiljne posledice ne samo po osnivanje šest planiranih regionalnih istražnih odseka, već i na ostala ključna pitanja kao što su zapošljavanje, održavanje i nabavka osnovne opreme i zamena vozila. U PIK-u je trenutno popunjeno 80% radnih mesta. U međuvremenu, meseca maja 2016. postavljen je novi direktor u skladu sa svim odgovarajućim propisima.

Međuinstitucionalnu saradnju između PIK-a, tužilaštva i sudova još uvek ometaju preopterećenost tužilaca predmetima, nedovoljni resursi i neadekvatne prakse. Nasuprot tome, saradnja između PK i PIK nastavlja da dobija pozitivnu ocenu. Na primer, redovno se održavaju zajednički sastanci na kojima se razmatraju PIK-ovi planovi za inspekciju, rezultati i preporuke. Takođe, meseca marta 2016. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) je pokrenulo koordinacione sastanke na nivou zamenika ministra između PK i PIK, kako bi se unapredila saradnja na osetljivim pitanjima i sporovima koji mogu proisteći iz istraga PIK-a.

Što se tiče zakona o PIK, PIK je predložio nove izmene u skladu sa preporukama koje je dao EULEX. Prethodni zakon ne definiše do kraja mnoge funkcije i, povrh toga, trebalo bi da bude usklađen sa ostalim zakonima, uključujući i Zakon o policiji. Pravno odeljenje MUP-a je prihvatilo PIK-ov predlog. Konsolidovani dokument biće dostavljen Ministarstvu pravde (MP), koje će osnovati radne grupe sa odgovarajućim interesnim stranama, i dati komentare na sve članove zakona.

Prema Godišnjem izveštaju za 2015. godinu, PIK je primio 1,237 pritužbi i informacija o potencijalnoj zloupotrebi dužnosti od strane policije (5.4% manje u odnosu na 2014. godinu), usled čega su pokrenute istrage protiv 220 službenika PK (2.45% ukupne radne

snage PK). Do sada je u 173 od tih predmeta pokrenuta krivična istraga, 161 predmet je prosleđen tužilaštvu, a preostalih 12 je preneseno u narednu godinu. Krivične optužnice su podnesene u 108 predmeta, a u 24 od njih tužilaštvo je prosledilo predmet nadležnom sudu. Tokom 2015. godine, nadležni sudovi su izrekli samo četiri presude. PIK je izvršio 23 hapšenja, izdao 39 predloga za suspenziju i 11 predloga za premeštaj. Najveći broj predmeta pod istragom odnosio se na ugrožavanje javnog saobraćaja, zloupotrebu službenog položaja i nanošenje lakših telesnih povreda. PIK je radio i na 11 predmeta primanja mita i osam predmeta zastrašivanja.

Saradnja između PK i državnog tužioca

Saradnja između KP i državnog tužioca može se u naboljem slučaju oceniti funkcionalnom. Potrebno je dalje unaprediti profesionalnu interoperabilnost.

Povećana interoperabilnost između PK i državnog tužilaštva naročito je potrebna u istrazi korupcije, teškog i organizovanog kriminala, kao i u stalim teškim i osetljivim istragama, kao što su terorizam, zločini iz mržnje i slučajevi seksualnog i rodno-zasnovanog nasilja. U pozitivnom tonu, završeno je sprovođenje novog sistema za upravljanje predmetima u državnom tužilaštvu. Ovo je koristan IT-sistem praćenja kojim se trenutno prate 33 prioriteta predmeta – predmeti organizovanog kriminala i korupcije visokog nivoa – i predstavlja korak dalje u saradnji između tužilaštva i policije. Sa ovim sistemom su povezani i u njega unose podatke i drugi istražni organi (poreska uprava, carina i sudovi).

EU trenutno sprovodi projekat "Instrumenta pretpristupne pomoći" (IPP) pod nazivom 'Jačanje kapaciteta za krivične istrage protiv organizovanog kriminala i korupcije', koji ima za cilj jačanje saradnje između državnog tužioca i PK.

PK na severu Kosova

19. aprila 2013. godine potpisan je Sporazum u Briselu u cilju normalizacije odnosa između Prištine i Beograda. Jedna od tačaka tog sporazuma bila je da PK bude jedina policijska snaga na Kosovu i da sve policijske snage na severu Kosova treba da budu integrisane. U skladu sa sporazumom osnovana je Regionalna uprava policije (RUP) Severna Mitrovica sa četiri policijske stanice, po jednom u svakoj severnoj opštini. Ova RUP odražava etnički sastav područja, u kojem Srbi čine većinu. Uz podršku EULEX-a, RUP Severna Mitrovica i njene četiri policijske stanice su od meseca marta 2014. godine operativne i u mogućnosti da obavljaju uglavnom reaktivne policijske dužnosti.

U periodu od avgusta 2015. do juna 2016. godine, EULEX je nastavio da pruža podršku Jedinicama za kontrolu mase i nemira (KMN) Ekipa za brzo reagovanje (EBR) u RUP Severna Mitrovica. EULEX je održao niz zajedničkih vežbi obuke sa jedinicama KMN ekipa EBR u Južnoj Mitrovici i Severnoj Mitrovici, koje su takođe poslužile poboljšanju komunikacije i saradnje između dve RUP. Uprkos obuci i novodobijenoj opremi, jedinicama KMN ekipa EBR u Severnoj Mitrovici još uvek nedostaje osnovna oprema.

Izvestan napredak je ostvaren u uspostavljanju policijskog rada zasnovanog na obaveštajnim podacima (PRZOP), koji predstavlja model policijskog rada koji se zasniva na prikupljanju i proceni podataka, koji se analiziraju kako bi se omogućilo informisano odlučivanje i upravljanje rizicima u cilju efikasnijeg korišćenja resursa i boljeg operativnog planiranja i upravljanja. Uprkos snažnoj podršci koju je EULEX pružio u sprovođenju modela PROZP na severu Kosova, potrebno je dalje unaprediti efikasno sprovođenje istog u svakodnevnom policijskom radu. Informativni sistem Policije Kosova je u potpunosti funkcionalan u sve četiri policijske stanice na severu. Međutim, policajcima na nivou stanica je potrebna dodatna obuka u korišćenju tog sistema. U međuvremenu, policajcima PK je meseca juna 2016. godine održana obuka o proceduri informacija.

Odnosi između PK Sever i PK Jug i centralnog nivoa mogli bi se dodatno unaprediti. Ostvaren je napredak u odnosima i komunikaciji između RUP Severna Mitrovica i centralnog nivoa, ali im je potrebno posvetiti dodatnu pažnju. Regionalni komandiri iz Severne Mitrovice i Južne Mitrovice uglavnom su se sastajali po potrebi i u vezi sa operativnim zahtevima.

Da bi saradnja bila održiva ona treba da se zasniva na sistemu i sprovodi na proaktivan, a ne reaktivan način. Međutim, tokom perioda obuhvaćenog ovim izveštajem, zabeležen je napredak u ovom pogledu. Primera radi, regionalni komandiri PK u Severnoj Mitrovici i Južnoj Mitrovici uspešno su saradivali u planiranju jedne operacije u vezi sa suđenjem Oliveru Ivanoviću, kao i u operativnim planova u vezi sa bezbednosnim aspektima pre potencijalnih demonstracija u blizini glavnog mosta u Mitrovici. PK u severnom i PK u južnom delu takođe su saradivale u pripremi godišnjeg plana rada, u cilju postavljanja usklađenih ciljeva za obe strane, kao što su obezbeđivanje sigurnosti i slobode kretanja u zoni oko glavnog mosta.

PK na severu je sprovela nekoliko informativnih aktivnosti, kao što su konferencije za medije o uspešnim istragama i operacijama pretresa. Međutim, još uvek nedostaje komunikacijska kampanja koja ima za cilj vraćanje poverenja u PK i krivično-pravni sistem. EULEX je obučio 14 visokih službenika PK u komunikaciji sa lokalnim stanovništvom i odnosima sa medijima. Što se tiče policije u zajednici, Lokalni odbori za javnu bezbednost (LOJB), osnovani uz pomoć OEBS-a krajem 2014. godine u svrhu poboljšanja saradnje između PK i lokalnog stanovništva, dodatno su unapređeni zahvaljujući podršci koju je pružio EULEX. Ocena Lokalnih odbora za javnu bezbednost, LOJB sprovedena meseca maja 2016. godine pokazala je da ovi odbori još uvek ne funkcionišu onako kako bi trebalo.

Sve u svemu, utvrđeni nedostaci u njihovim sposobnostima da upravljaju resursima, efikasno odgovaraju na zahteve, i održavaju nivo odgovornosti iznad primedbi, ometaju dalji napredak PK na severu.

Upravljanje granicom

Carina Kosova je tokom protekle godine poboljšala svoje rezultate. Prihodi koje CK prikuplja još uvek čine 70% svih prikupljenih prihoda i poreza. Krajem 2015. godine prikupljanje prihoda zabeležilo je porast od 9.25% u odnosu na decembar 2014. godine. Međutim, cilj CK od preko milijardu evra koji su za 2016. godinu postavile kosovske vlasti predstavlja izazov za CK, s obzirom na nedavno potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), koji je stupio na snagu 1. aprila i rezultovaće smanjenjem predviđenim za prvu godinu u iznosu od 2% godišnje (približno 25 miliona evra). Ipak, prihodi CK prikupljeni tokom prvih pet meseci 2016. godine su za 20% viši u odnosu na isti period iz prethodne godine. Broj prekršaja koje je CK zabeležila tokom prvih šest meseci 2016. godine predstavlja porast od 50% u odnosu na prethodnu godinu.

Granični prelaz Đeneral Janković

Uspeh u ostvarivanju ovih izuzetnih rezultata u prikupljanju prihoda i ostala odlična dostignuća uglavnom se pripisuju uvođenju novih reformi, unapređenim procedurama i boljem poštovanju istih, i nizu veoma bitnih mera za borbu protiv korupcije koje su nedavno sprovedene. Ove reforme obuhvataju uvođenje novog i potpuno elektronskog carinskog sistema kojim se promovišu veće komercijalne olakšice, uspostavljanje Centralne jedinica za verifikaciju za carinjenje carinske robe, reformu carinskih skladišta, osnivanje Mobilne ekipe za nadzor poštovanja propisa i osnivanje Carinskih kancelarija za zajednički tranzit između Albanije i Kosova. Ovo su, uz napredak koji se ostvaruje u trgovinskim olakšicama i odnosima carina-firme, značajni pomaci u procesu modernizacije CK i ukazuju na sve veću transparentnost u odnosima sa poslovnom zajednicom i javnošću u celini.

Broj javnih poziva primljenih na otvorenoj carinskoj liniji ove godine je povećan za 53%. Pored toga, pokrenute su inicijative za postizanje veće ravnopravnosti polova u administraciji CK.

U cilju borbe protiv korupcije, CK je tokom ove godine pokrenula niz disciplinskih postupaka, što je dovelo do suspendovanja carinskih službenika – od koji su neki bili pod krivičnom istragom. Ove pozitivne reforme i ukupni rezultati u prikupljanju prihoda ukazuju na to da je CK jedna od najstabilnijih i najrazvijenijih institucija na Kosovu, sa modernim carinskim zakonom i dobro osmišljenim procedurama, koje omogućuju visok nivo bezbednosti zasnovan na solidnoj informaciono-komunikacionoj tehnologiji.

Prelaz Merdare

Kosovske vlasti su odobrile početni plan za spajanje CK i Poreske uprave Kosova u cilju stvaranje jedne agencije za prikupljanje prihoda. On predstavlja ozbiljnu obavezu kosovskih vlasti, pa stoga njegovom sprovođenju treba pristupiti veoma oprezno, uz tehničku pomoć koju pružaju međunarodni partneri, kako bi se sačuvala budžetna stabilnost Kosova.

Nakon godinu dana čekanja kosovske vlasti su imenovale novog Nacionalnog koordinatora za integrisano upravljanje granicom (IUG), pa je proces sprovođenja Nacionalnog akcionog plana za IUG i Razvojnog plana za Nacionalni centar za upravljanje granicom sada ponovo na pravom putu.

FRONTEX i MUP su potpisali Radni aranžman o uspostavljanju operativne saradnje. Njime će se FRONTEX-u i kosovskim vlastima omogućiti da intenzivnije sarađuju na nizu stvari kao što su razmena informacija, zajedničke operacije, obuka i istraživanja i razvoj. Odeljenje granične policije PK će imati ključnu ulogu u sprovođenju ovog radnog aranžmana.

Kontrola zelene granice

Granična patrola Policije Kosova

Granična policija Kosova (GPK), CK, EULEX i srpski organi vlasti nastavili su redovne sastanke na prelazima na severu. Meseca januara 2016. godine GPK i EULEX su zajedno otpočeli patrole duž zelene granice u opštini Leposavić, što je dovelo do niza hapšenja u vezi sa krijumčarenjem, ilegalnim prelaskom ili upravljanjem neurednim vozilom, kao i sa ilegalnim prevozom razne robe. U opštini Zubin Potok otpočete su zajedničke patrole. Međutim, stanice GPK u opštinama Leposavić i Zubin Potok se suočavaju sa nedostatkom osoblja, opreme i odgovarajućih prostori-ja, što direktno utiče na njihov rad. Primera radi, u januaru 2016. godine otkazane su patrole zbog toga što GPK nije posedovala adekvatno opremljena vozila. Međutim, po preporuci EULEX-a dva dodatna vozila su dodeljena GPK na severu, što bi trebalo da omogući više patrole. U pogledu politika administrativne linije, još uvek nije uspostavljena puna normalizacija odnosa između Beograda i Prištine.

Zaštita svedoka

Organizacioni zahtevi iz mape puta Zajedničkog koordinacionog odbora za vladavinu prava (ZKOVP) za zaštitu svedoka su ispunjeni, a Uprava za zaštitu svedoka PK (UZS) je spremna da preuzme prvog svedoka. Međutim, iako predstavlja ključno sredstvo u borbi protiv organizovanog kriminala, zaštita svedoka je pomoćna funkcija pružanja odgovora na potrebe tužilačkog procesa. Da bi PK mogla da krene sa svojom prvom operacijom, koja bi joj omogućila da isproba i ispita svoju funkcionalnost, ona mora nastaviti da saraduje sa svim interesnim stranama u okviru krivično-pravnog sistema Kosova. Time će se obezbediti bolja svest o njenoj dostupnosti u okviru sistema i njenoj spremnost da pruži podršku tužilačkom procesu. U februaru 2016. godine TSK je organizovao diskusiju za okruglim stolom sa svim interesnim stranama o pitanju zaštite svedoka u cilju podizanja svesti o sredstvima za zaštitu svedoka koja su na raspolaganju. EULEX je spreman da podrži UZS PK u izvođenju svojih prvih operacija.

Program zaštite svedoka pod pokroviteljstvom EU "Zaštita svedoka u borbi protiv teškog kriminala i terorizma" (WINPRO) II završen je u julu 2015. godine. U okviru ovog projekta održane su vežbe obuke za jedinice za zaštitu svedoka na Balkanu, konferencija za šefove jedinica za zaštitu svedoka i jedna opšta regionalna konferencija. Projekat WINPRO III za Zapadni Balkan je počeo 1. februara 2016. godine i trajaće naredne tri godine. WINPRO III ima za cilj da nastavi sa delatnostima koje su sprovedene tokom prethodne tri godine u razvoju regionalne saradnje i i bavi se utvrđenim potrebama za obukom.

2. PRAVOSUĐE

Palata pravde

Aktivnosti i rezultati

Kazneno-popravna služba Kosova

KPSK nije ostvarila veliki napredak od perioda obuhvaćenog prethodnim izveštajem. Međutim, u pozitivnom smislu, zatvoren je jedan pritvorni centar u Prištini koji nije ispunjavao zahtevane EU standarde, a jedan pritvorni centar u Gnjilanu će biti zatvoren čim novi objekat u Gnjilanu postane operativan.

Unutrašnji inspektorat MP je ocenio pitanja vezano za bezbednost u zatvoru sa visokim obezbeđenjem (ZVO) koji je finansirala EU i doneo zaključak da su bezbednost, mere protiv krijumčarenja i rukovođenje tokom incidenata na zadovoljavajućem nivou. ZVO je takođe unapredio programe sportskih aktivnosti za zatvorenike. Štaviše, ciljevi i radnje iz strategije KPSK vezani za postupanje sa zatvorenicima, razvoj kadrova i infrastrukturu su završeni; to uključuje procedure za vođenje evidencije telefonskih razgovora zatvorenika.

EU porodica je bila veoma zabrinuta za konkretan slučaj trojice zatvorenika visokog profila koji su se zadržali više nego što treba prilikom njihove privremene suspenzije izdržavanja kazne koja je doneta zbog lečenja u inostranstvu, bez zvanične odluke o produžetku suspenzije, dok sa druge strane ni njihov povratak nije bio aktivno sproveden od strane kosovskih institucija. Dva takva slučaja su se dogodila u oktobru 2015. godine i jedan u martu mesecu 2016. godine.

Ova nezakonita situacija je trajala nekoliko meseci, pokazujući na taj način krhkost unutar kosovskog lanca krivičnog pravosuđa koja je i dalje prisutna.

U pogledu zloupotreba hospitalizacija u KPSK, ZVO je izradio nacrt procedura za čuvanje i nadzor zatvorenika prilikom hospitalizacije. Međutim, zloupotreba hospitalizacije se nastavila zajedno sa brojem drugih nepravilnosti, kao što su neovlašćene posete zatvorenicima visokog profila, politički uticaj, stavljanje pritvorenika koji čekaju suđenje i onih koji su osuđeni za manje prekršaje zajedno sa zatvorenicima koji služe dugoročne kazne, kao i korupcija i krijumčarenje. Ovo poslednje je naročito vidljivo u Kazneno-popravnom centru u Dubravi, gde se procenjuje da 20 mobilnih telefona biva otkriveno svakog meseca. EULEX veruje da je broj prokrijumčarenih mobilnih telefona verovatno još veći, pa je prema tome savetovao KPSK da odmah preduzme jake mere za prevenciju krijumčarenja.

Kazneno-popravni centar Dubrava

Stanje ukupnog broja zaposlenih u KPSK i dalje izaziva zabrinutost, jer zbog budžetskih ograničenja nije predviđeno nikakvo novo zapošljavanje za 2016. godinu. Manjak osoblja takođe predstavlja pretnju za operativnu stabilnost ZVO. Kako stoji situacija sa trenutnim brojem zaposlenih, ZVO nije u stanju da smesti više zatvorenika. Sveukupno, ZVO-u je potrebno dodatnih 130 članova osoblja da bi mogao da sprovodi svoje operacije na odgovarajući način. Ostaju da se reše pitanja vezana za javne nabavke, kao što pokazuju otkazivanja jednog broja važnih tendera, kao što su nabavka prehrambenih proizvoda, održavanje CCTV kamera u ZVO, kao i siguran bolnički smeštaj.

Potrebna su značajna i hitna poboljšanja u praksama javnih nabavki, što trenutno dovodi do toga da se i zatvorenici, kao i osoblje KPSK, suočavaju sa ozbiljnim poteškoćama.

Zatvorenici u Kazнено-popravnom centru Dubrava

Postoji potreba za obučavanjem osoblja; međutim, čini se da postoji manjak volje da se takvi kursevi obuke organizuju. Isto tako, i kod planiranja izdržavanja kazni za zatvorenike kao i kod identifikacije razumnih mogućnosti za zapošljavanje zatvorenika se takođe vidi samo ograničeni napredak. Zatvorenici koji rade su uglavnom angažovani na poslovima čišćenja i održavanja, dok jedva da se koriste postojeće mogućnosti i prostorije za organizovanje produktivnog i rehabilitacionog rada, kao i stručnog rada za zatvorenike, kao što su na primer zavarivanje i stolarija, zbog nedostatka sirovina.

EU je trenutno pokrenula jedan IPP projekat pod nazivom "Podrška nadogradnji baze podataka Probacione službe Kosova". Projekat za cilj ima da modifikuje, proširi i nadogradi trenutnu bazu podataka za Probacionu službu Kosova, kako bi se obezbedile efikasnije i efektivnije usluge.

Pritvorni centar u Mitrovici

Pritvorni Centar u Mitrovici, PMC, radi relativno dobro. Situacija sa manjkom osoblja je poboljšana uglavnom zbog uspešne integracije 25 članova osoblja koji su došli iz bivše srpske Civilne zaštite kao što je dogovoreno u dijalogu pod pokroviteljstvom Evropske unije. Oni su počeli da rade u PCM u novembru 2015. godine i obavljaju svoj posao na profesionalan način. Nedavno zaposleni službenici su, međutim, svi muškarci, što dovodi do rodne neravnopravnosti unutar PCM, kojoj se mora posvetiti pažnja.

Pritvorni centar u Mitrovici

Nedostatak obuke i opreme i dalje ostaju važni izazovi, što je dovelo do toga da PCM nije u mogućnosti da dodeli nove službenike za izvršavanje zadataka vezanih za pratnju zatvorenika. Situacija će se može popraviti s obzirom da je kupovina sigurnosne opreme (uključujući i municiju) odobrena od strane ureda Premijera, a regulisano je i servisiranje vozila nakon potpisivanja ugovora o održavanju. Štaviše, kancelarija EU finansira izgradnju tunela između PCM i Osnovnog suda u Mitrovici, što će ublažiti probleme sa pratnjom zatvorenika u skorijoj budućnosti.

Osnovni sud u Mitrovici

Dugogodišnji nedostatak multietničnosti unutar PCM i dalje predstavlja problem: nakon proglašenja nezavisnosti u februaru 2008. godine, kosovski Albanci koji su radili u Kazneno popravnoj službi Kosova, KPSK, otišli su zbog bezbednosnih problema i zaposlili se na drugim mestima širom KPSK.

Članovi osoblja albanske nacionalnosti do sada nisu vraćani u PCM. EULEX je konstantno savetovao KPSK povodom ovog pitanja, međutim, pitanje ostaje nerešeno zbog osetljivosti situacije na Kosovu.

Sudski savet Kosova i Tužilački savet Kosova

Dana 15. juna 2015. godine, na snagu su stupili amandmani na paket zakona koji se odnose na pravosuđe, uključujući Zakon o sudovima, Zakon o Sudskom savetu Kosova, Zakon o državnom tužiocu i Zakon o Tužilačkom savetu Kosova. Nakon toga, 24. februara 2016. godine izmenjen je Ustav Kosova u vezi sa sastavom SSK. Ti amandmani se tiču preporuka procesa za viznu liberalizaciju vezanih za imenovanje, ocenjivanje i razrešenje sudija i tužilaca kao i nezavisnost pravosuđa. Zatim, jedan broj podzakonskih akata čeka na usvajanje. Njih je SSK i TSK trebalo da usvoje u periodu od šest meseci. Međutim, uprkos roku od 15. januara 2016. godine da se završi izrada i usvajanje podzakonskih akata koji proističu iz izmena i dopuna zakona, proces još uvek nije završen. U međuvremenu, važna podzakonska akta su još uvek u fazi nacрта. U vezi sa Sudskim Savetom Kosova, SSK oni se tiču Pravidnika o imenovanju i premeštanju sudija, Pravidnik o sudijama porotnicima kao i Pravidnik o pravilima i standardima za obuku sudija, sudija porotnika i ostalog sudskog osoblja. U vezi sa Tužilačkim Savetom Kosova, TSK, oni se tiču Pravidnika o organizacionoj strukturi i radu sekretarijata TSK.

Ozbiljno kašnjenje u izradi podzakonskih akata ukazuje na to da oba Saveta nemaju dovoljne kapacitete i resurse da se sprovedu njihove akcione planove za izradu nacрта propisa. To takođe pokazuje da normativni odbori saveta nemaju adekvatno kvalifikovano osoblje koje bi samostalno izradilo nacрте propisa odgovarajućeg kvaliteta koji proizilaze iz zakona.

Generalno pozitivne strukturalne reforme i institucionalne izmene i u SSK i u TSK su se poklopile sa amandmanima na paket zakona koji su uvedeni sredinom 2015. godine i doprineli relativno slabom učinku SSK i TSK. Te reforme su dovele do skoro kompletne promene članova saveta i kod SSK i kod TSK, što je uticalo na dinamiku njihovog rada i zahteva veće napore u pravcu očuvanja stabilnosti, doslednosti i kontinuiteta kod oba Saveta.

TSK je u svom novom sastavu počeo sa radom u januaru 2016. godine, gde je odabir troje članova od ograničenog broja iz Kosovske Skupštine još uvek u toku.

Propis o organizaciji i funkcionisanju sekretarijata TSK tek treba biti usvojen: njime bi se zakonski uspostavio Sekretarijat. U toku je zapošljavanje 22 novih tužilaca u kancelarijama osnovnih tužilaštva širom Kosova, proces koji je TSK do sada sproveo neometano i na profesionalan način.

Pored napred iznetog, treba naglasiti da SSK ima novog predsednika i nove članove saveta iz Vrhovnog suda i osnovnih sudova. Takođe, na mesto jednog člana Saveta izabran je poslanik Skupštine iz redova mesta rezervisanih ili garantovanih za pripadnike srpske zajednice na Kosovu. Popunjeno je dvanaest od trinaest pozicija. I TSK i SSK se mogu pohvaliti za rukovođenje promenama u njihovom sastavu i rukovodstvu u okviru zakonskih rokova uz poštovanje važećih propisa. Do danas, oba saveta su zadržala neophodni kvorum kako bi bili funkcionalni.

Jedan od najvećih izazova za SSK ostaje implementacija novog procesa odabira za sudije, koji, pored ostalog, uključuje rukovođenje kompleksnim pismenim ispitima, osmišljavanje početne i kontinuirane obuke sudija, i redizajniranje sistema ocene učinka.

U pogledu sudskog nadzora i mehanizama pravne odgovornosti, postignut je napredak sa nedavnim amandmanima na Zakon o SSK i Zakon o TSK. Međutim, odgovarajući pravni okvir za kancelariju Disciplinskog tužioca tek treba biti razvijen, odgovarajuća podzakonska akta trebaju biti završena a primena postojećih mehanizama sprovedena.

Pored toga, uvođenje Informacionog sistema za upravljanje predmetima (CMIS) i na taj način, mogućnost da se prikupe pouzdani podaci, još uvek čekaju potpuno funkcionalizovanje sistema CMIS, koji će biti operativan od 2018. godine pa nadalje, kako je predviđeno njihovim akcionim planom. I dok će novi Zakon o prekršajima smanjiti broj nerešenih predmeta, neće potpuno rešiti problem. Ceo proces je još uvek podjednako izazovan. Rešavanje značajnog broja nerešenih predmeta unutar kosovskog pravosudnog sistema i dalje ostaje izazov.

Borba protiv korupcije

Iako sistem izjave o imovini zahteva detaljnu reviziju, određeni napredak je postignut u vezi sa izjavom o imovini kroz razvoj dva važna alata za borbu protiv korupcije, tj. informacione reklame na TV-u kojom se obaveštavaju svi visoki javni zvaničnici o roku za podnošenje izjave o imovini, i pismeno obaveštenje koje je izrađeno zajednički od strane OEBS-a i EULEX-a i koje će služiti kao dokaz da su visoki javni zvaničnici imali saznanja o njihovoj obavezi da prijave imovinu. Očekuje se da će ove aktivnosti podržati sistem podnošenja izjave o imovini koji sprovodi Agencija za borbu protiv korupcije (APK).

Ostvaren je određeni napredak u pogledu saradnje i koordinacije između APK i civilnog društva. Analize NVO su pokazale da je APK po službenoj dužnosti započela preliminarne istrage povodom imenovanja velikog broja Upravnih odbora u javnim preduzećima suprotno odredbama Zakona o javnim preduzećima. APK je izdala mišljenje koje je upućeno kabinetu Premijera povodom ovog pitanja. EU je snažno podržala stav APK.

Režim rešavanja pitanja sukoba ostaje u velikoj meri neefikasan. Kosovske vlasti su povukle nacrt Zakona o sprečavanju sukoba interesa iz Skupštine Kosova i trenutno rade na novom nacrtu. On, međutim, i dalje sadrži nedostatke, kao što je dozvoljavanje zvaničnicima da imaju više od dva posla u isto vreme, i mora dalje biti usaglašen sa primerima iz najbolje prakse EU.

Slično tome, zakoni koji se odnose na disciplinarni sistem za sudije i tužioce još uvek nije u potpunosti usklađen sa međunarodnim standardima, niti je dovršen Zakon o kancelariji disciplinskog tužioca. Pored toga, učinak Kancelarije disciplinskog tužioca (KDT) se pogoršao i ukupan kvantitet i kvalitet disciplinskih istraga koje su sprovedene od strane KDT je bio na niskom nivou.

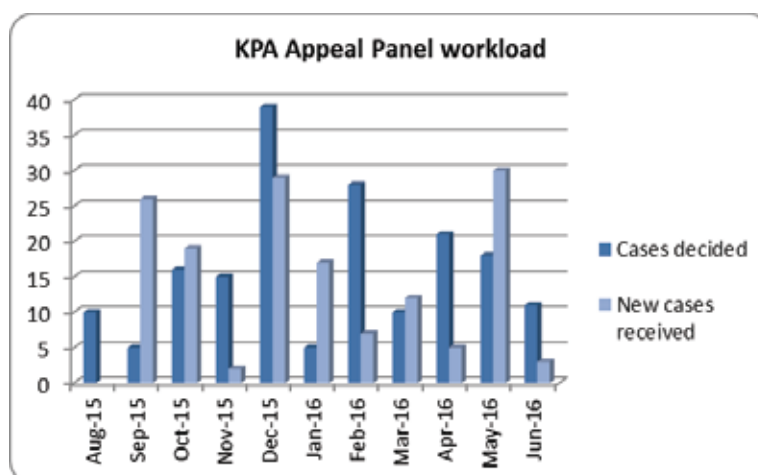
Mehanizam zakonodavnog pregleda, pod pokroviteljstvom EU, pružio je komentare na nacrt Zakona o javnim nabavkama iz perspektive borbe protiv korupcije i zvanično ih predstavio u vidu konsolidovanog pravnog mišljenja koje je predstavio kosovskim vlastima.

Ti komentari su se osvrnuli na imenovanje, suspenziju i ukidanje tela za nadzor javnih nabavki kao i članova odbora Regulatorne komisije za javne nabavke u svetlu transparentnosti i integriteta procesa. Većina komentara EU uvrštena je u novi Zakon, koji je usvojen od strane Skupštine Kosova u februaru mesecu 2016. godine.

Kosovska agencija za imovinu

Krajem decembra 2014. godine, Komisija za imovinske zahteve Kosova (KKIZ) je okončala ukupno 42.749 potraživanja, obeležavajući time uspešni završetak svog rada. Međutim, od juna 2016, 648 KKIZ odluka još uvek nisu uručene strankama. Na mnoge od tih predmeta će možda biti uložena žalba Žalbenom veću Kosovske agencije za imovinu (KAI).

Žalbeno veće KAI odlučuje o žalbama koje su podnete protiv odluka KKIZ o imovinskim zahtevima koji su podneti pred KAI. Od avgusta 2015, Žalbeno veće KAI je primilo 150 novih žalbi i donelo 178 presuda. Od juna meseca, KAI još uvek ima 417 predmeta po kojima treba donese odluku.

Žalbeno veće KAI počelo je sa radom sa dva paralelna veća (sa dvoje sudija EULEX-a i jednim kosovskim sudijom u svakom veću) u novembru 2015. godine, i samim tim povećalo broj donetih odluka (kao što je prikazano na grafikonu iznad). Međutim, na osnovu Zakona o nadležnostima, odabiru i raspodeli predmeta sudijama i tužiocima EULEX-a na Kosovu, i sporazuma o civilnim predmetima, po tekućim predmetima primljenim nakon 30. maja 2014. godine odlučuje veće sastavljeno od većine lokalnih sudija. Ovo čini da je samo jedno veće operativno zbog toga što obe lokalne sudije moraju da budu u istom veću. Dana 16. decembra 2015. godine SSK je usvojio odluku kojom se odbija opšti zahtev EULEX-a da Žalbena veća KAI treba da budu sastavljena od većine sudija EULEX-a za predmete registrovane nakon 30. maja 2014, i predviđa da EULEX mora da zatraži da ima većinski sastav u svakom pojedinačnom predmetu.

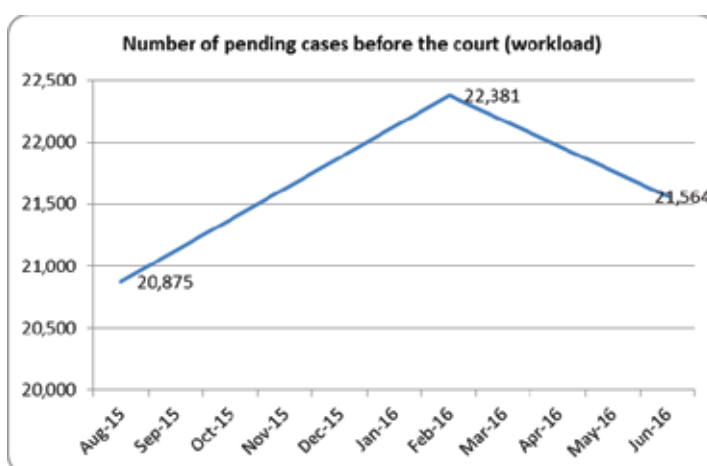
S obzirom da je većina podnosilaca zahteva pred Žalbenim većem KAI ne-albanske nacionalnosti i da većina predmeta uključuje osetljivi međuetnički aspekt, EULEX je SSK-u podneo zahteve za 82 predmeta, tražeći da se omogući da Žalbeno veće KAI bude sastavljeno od većine EULEX sudija u predmetima primljenim nakon 30. maja 2014. godine, a SSK je odobrio zahteve u 34 predmeta.

Žalbeno veće KAI se sada – u većini broja predmeta gde EULEX većina nije moguća – vratilo da radi kao jedno veće. Žalbeno veće KAI rizikuje da postane nefunkcionalno zbog manjka lokalnog osoblja, naročito zato što će se jedan od dvoje lokalnih sudija penzionisati sledeće godine.

Pošto KAI još uvek nije uručila 648 odluka KKIZ strankama, a 2.555 potraživanja je do sada dostavljeno samo putem objavljivanja u medijima i još uvek mogu biti dostavljeni podnosiocima zahteva na njihov zahtev, postoji verovatnoća da će stranke koje učestvuju u tim potraživanjima iskoristiti njihovo pravo na žalbu. Kako bi se te žalbe uručile, Zakonom o Kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine, koji trenutno čeka na usvajanje u Skupštini, preneće se nadležnosti KAI na Kosovsku agenciju za upoređivanje i verifikaciju imovine. To znači da će nova agencija biti odgovorna za organizovanje ponovnog suđenja pred Komisijom za imovinske zahteve u slučaju da Vrhovni sud naloži da se predmet vrati na ponovni postupak.

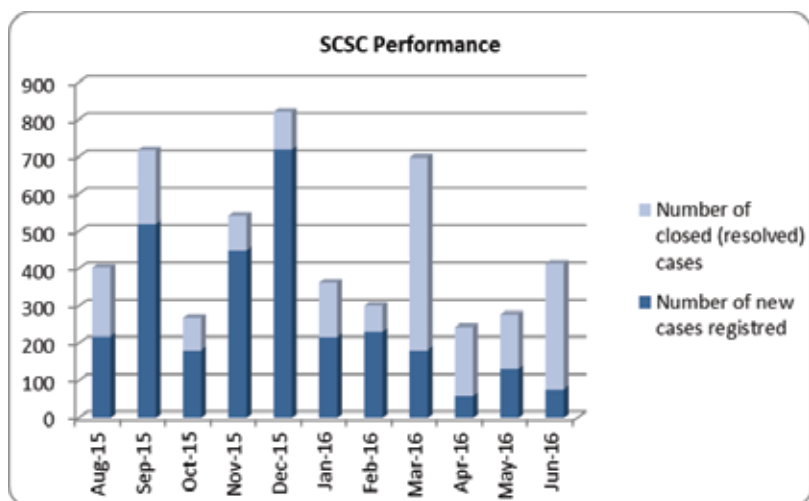
Posebna komora Vrhovnog suda

Lokalne sudije i sudije EULEX-a su nastavile da rešavaju predmete u mešovitim većima u kojima su lokalne sudije bile u većini. Ukupan broj nerešenih predmeta pred Posebnom komorom Vrhovnog suda (PKVS) se povećao na 21.564 – tj. povećao se za 5,81% – od avgusta 2015. do juna 2016. godine kako grafikon desno pokazuje.

Povećani broj rešenih predmeta (kako se vidi na grafikonu levo) je rezultat napora EULEX-a da se poboljša komunikacija među osobljem SSK, kako bi se poboljšao opšti proces rada i uvele standardne procedure u upravljanju predmetnim spisima. Dalje, SSK je uspeo da popuni dva slobodna radna mesta za lokalne sudije koji sada daju svoj doprinos učinku PKVS.

PKVS je nastavila sa dobrim radom uprkos određenom broju izazova, koji uključuju produženo vreme obrade zbog neadekvatnog kvaliteta podnetih zahteva i uručenje sudskih podnesaka strankama koje žive van teritorije Kosova, naročito u Srbiji, koji oduzima-

ju previše vremena (kao posledica prekida u pružanju uzajamne pravne pomoći). Pored toga, ukupan broj od 20 sudija, kako je predviđeno Zakonom o PKVS, nedovoljan je za rad na velikom broju novih i nerešenih predmeta. Jedinica za prevođenje pri PKVS je izvestila o obimu posla od 31.087 stranica, u junu 2016. Prema tome, očekuje se da će se obim posla dalje povećavati; međutim, kao mera kojom će se to ublažiti, PKVS trenutno radi na unapređenju procesa rada u pisarnici i konsolidovanju svojih odluka. Veća su usredsređena na uštede u procedurama (kao što je korišćenje mogućnosti da se donese odluka bez rasprave u odgovarajućim slučajevima; identifikovanje predmeta sa sličnim strankama ili predmetnim stvarima i istovremeni rad na njima; razvoj i korišćenje odgovarajućih šablona), i korišćenje pomoćnog osoblja i ostalih resursa kako bi se dobili efektivni rezultati. Redovno učešće sudija PKVS u pravnim raspravama na opštim sednicama Vrhovnog suda, kako je propisano zakonom, još uvek nije moguće uspostaviti zbog nedostatka komunikacije između predsednika Vrhovnog suda i predsednika Posebne komore. To indirektno utiče na stopu rešavanja predmeta, jer sudije PKVS ne mogu razgovarati o svojim problemima na opštim sednicama. Međutim, postignut je napredak u pogledu odrednica ZKOVP: završen je odabir i imenovanje dvoje lokalnih sudija i jednog lokalnog pravnog savetnika.

Sprovedena su dva projekta EULEX-a kako bi se lokalnim kolegama pružio kratki prikaz predmeta sa kolekcijom vodećih predmeta iz oblasti, kao i komentari na Zakon o Posebnoj komori koji sadrže smernice za rešavanje predmeta. Prvo izdanje kratkog prikaza predmeta koji obuhvata 25 odluka/presuda je objavljeno na albanskom, srpskom i engleskom jeziku krajem maja 2016. godine. Cilj oba projekta je da podstakne delotvornost i kvalitet postupka kao i da konsoliduje rešavanje predmeta u PKVS.

Glavni pretres u toku

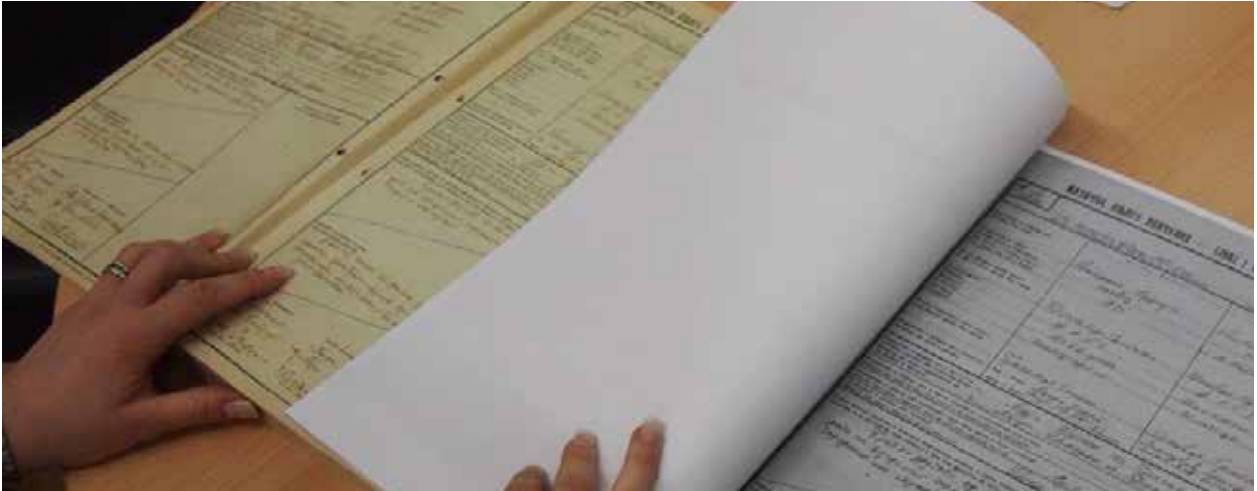
3. PRIMENA DIJALOGA

Aktivnosti i rezultati

Civilna registracija

I dok formiranje sveobuhvatnog i održivog civilnog registra na Kosovu u skladu sa Sporazumom o matičnim knjigama (SMK) postignutog tokom dijaloga i dalje zahteva rad, opštine i dalje koriste overene kopije (OK) na nepovezan način, ukazujući na potrebu za zajedničkim pristupom i uputstvima za korišćenje OK u skladu sa administrativnim uputstvom.

Sada je glavni fokus na digitalizaciji svih civilnih registara, uključujući overene kopije, kao i kreiranje elektronske arhive. Idealno, to bi stvorilo potpuno pretraživi, objedinjeni sistem registracije civilnog statusa na Kosovu, koji bi sadržao sve podatke, kao i tačnu evidenciju svih događaja, koji bi se stalno ažurirali, kao što su rođenja, sklapanje brakova i smrti.

Kopiranje kosovskih matičnih knjiga, Niš Srbija

Što se tiče digitalizacije, Ministarstvo unutrašnjih poslova trenutno vrši izmenu Administrativnog uputstva br. 09/2015 za određivanje postupka digitalizacije skeniranih osnovnih registara civilnog stanja. Po preporuci EULEX-a, izmene sada uključuju i pokrivaju proces poklapanja i povezivanja podataka za različite potrebe i za verifikaciju. Time će se obezbediti neophodna pravna osnova za postojeći SOP.

U aprilu/maju 2016. godine, EULEX je preispitao funkcionalnost Sporazuma o saradnji između Agencije za civilnu registraciju i institucija za sprovođenje zakona, kao i napredak koji je ostvaren na obe strane u smislu tehničkih priprema za omogućavanje razmene informacija putem web servisa ili drugih rešenja preko interneta. Utvrđeno je da linkovi nisu postavljeni ili nisu u potpunosti bili funkcionalni, kako je bilo predviđeno u sporazumima i SOP-u. Samim tim, to će negativno uticati na sposobnost ACR i institucija za sprovođenje zakona da spreče krivične delatnosti, pošto suštinski bitne informacije o promenama imena, pasošima i vozilima možda neće biti blagovremeno razmenjene.

Na severu Kosova postoji osnovna potreba za uspostavljanjem odgovarajućeg službi za civilno stanje i upis, kao i za registraciju vozila. Iako kosovski Srbi u sve većem broju podnose zahteve za izdavanje kosovskih dokumenata, opštine na severu još uvek ne koriste kosovsku dokumentaciju, uključujući i registracione tablice za vozila. Poboljšanja ovde u velikoj meri zavise od daljeg napretka u dijalogu pod pokroviteljstvom EU o matičnim knjigama i slobodi kretanja (SK).

U februaru 2016. godine, komisije za selekciju su počele sa integracijom 77 bivših administrativnih radnika MUP-a (Ministarstvo unutrašnjih poslova) u kosovske službe za civilna stanja i civilnu registraciju.

Priština je predložila da se 32 pojedinca integrišu u ACR, tj. u Centar za izdavanje dokumenata (lične karte, pasoši i vozačke dozvole) i u Centar za registraciju vozila, a 45 u opštinske kancelarije za civilna stanja. Proces integracije u ACR/MUP je završen: 32 bivših administrativnih radnika MUP-a su potpisali svoje ugovore i prošli kroz odgovarajuću stručnu obuku. Nasuprot tome, integracija druge grupe od sada samo 39 bivših administrativnih radnika MUP-a (u početku ih je bilo 45 ali je troje od njih bilo iznad starosne granice od 65 godina, dok je troje njih odbilo) pri opštinskim organima u službama za civilna stanja je u junu još uvek bila u toku.

Sloboda kretanja

Potpisivanje Memoranduma o razumevanju za osiguranje motornih vozila je pozitivno uticao na primenu sporazuma o slobodi kretanja (SK). Prema tom sporazumu, korisnici motornih vozila registrovanih na teritoriji jedne od strana, koji poseduju važeće osiguranje za teritoriju druge strane, mogu slobodno da uđu i putuju tom oblašću. Kao posledica toga, stanovnici Kosova ne moraju da plaćaju dodatne takse kada putuju u Srbiju. Od kako je stupio na snagu 12. avgusta 2015. godine, primena je prošla glatko bez nekih većih incidenata.

IUG – prelaz Rudnica

Integrirano upravljanje granicom

IUG nastavlja da pokazuje napredak. Saradnja između Prištine i Beograda radeći na zajedničkim prelazima nastavlja da bude pozitivna. Elektronska razmena carinskih podataka 'u realnom vremenu' koristeći sistem Sistematske elektronske razmene podataka (SEED) između dve Carinske uprave je uspešno dogovorena u okviru procesa dijaloga pod pokroviteljstvom EU i sada je u potpunosti funkcionalna. Ovo je jedina elektronska razmena podataka između Prištine i Beograda.

IUG – prelaz Rudnica

Pitanje nepriznavanja kosovskih ADR sertifikata od strane Beograda koji su potrebni za transport opasne robe materija je rešen tako što su se obe strane u aprilu 2016. godine složile za nesmetani prolazak takve robe.

Takođe, održani su prvi ikada bilateralni sastanci između pograničnih organa (policija, carina, i fitosanitarne i veterinarske inspekcije), i u Prištini i u Beogradu. Među tim sastancima spada i najveći zajednički sastanak između GPK i srpske policije još od potpisivanja tehničkog protokola o IUG 23. februara 2012. godine.

Potpisani su ugovori između EU i Kancelarije Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS) u Beogradu i Prištini za izgradnju šest stalnih prelaza. Dok su sve procedure uspostavljene od strane Prištine, i početak izgradnje tri prelaza čiji je domaćin Priština predviđen pre kraja 2016.

---

¹ European Agreement on the International Carriage of Dangerous Goods by Road

godine, napredak Beograda je odložen do donošenja odluke Vlade o osnivanju nove institucije koja će biti odgovorna za sve prelaze (Uprava za zajedničke poslove republičkih organa) – ovo je konačno urađeno 27. aprila 2016.

Određeni broj pitanja vezanih za IUG, međutim, ostaje nerešen, uključujući i dugogodišnje infrastrukturne probleme na prelazu Jarinje/Rudnica, i nastavljenu upotrebu paralelnih carinskih pečata od strane Beograda.

Integracija bezbednosnih struktura

Prvi sporazum iz 2013. je predviđao integraciju “srpskih bezbednosnih struktura”, sa daljim sporazumom iz marta 2015. godine koji konkretno razrađuje integraciju bivše srpske Civilne zaštite. Integracija je završena 2016, uprkos nekolicini izazova, kao što je koordinacija od preko 20 kosovskih institucija koje su uključene u proces.

Sporazum je predviđao integraciju 483 bivših pripadnika Civilne zaštite u razne kosovske institucije i ministarstva. Nakon procesa selekcije, svi bivši pripadnici Civilne zaštite su potpisali ugovore sa kosovskim institucijama do januara 2016, gde je 50 bivših pripadnika Civilne zaštite integrisano u Rezervni fond potpisivanjem zvanične izjave. Tih 50 službenika će biti postavljeni na stalna mesta do kraja 2016. godine. Blagovremena isplata zarada se pokazala kao izazov, zbog toga što je Zakon o budžetu za 2016. trebao biti usvojen pre toga. Kosovske institucije koje će primiti novo osoblje u četiri opštine na severu će uspostaviti nove kancelarije na severu Kosova. Radna grupa pod vođstvom Ministarstva javne uprave razmatra rešenja za pronalazak kancelarijskog prostora za integraciju bivših pripadnika Civilne zaštite.

Kako bi se obezbedila nesmetana integracija bivših pripadnika Civilne zaštite u kosovske institucije, održana je uvodna obuka, kao i dalji specijalizovani kursevi obuke. Glavni akter u tom pogledu je bio OEBS, koji je organizovao nedeljne uvodne kurseve na Kosovskoj Akademiji za javnu bezbednost u Vučitrnu. Do sredine marta 2016. godine, nakon što je uvodna obuka završena, održani su specijalizovani kursevi obuke. Kancelarija EU/SPEU je preuzela zadatak da sprovede ovu specijalizovanu i prilagođenu obuku, zajedno sa prevođenjem relevantnih zakona i propisa, u saradnji sa Kosovskim institutom za javnu administraciju.

Integrirano osoblje je već dalo pozitivne doprinose kosovskim institucijama, naročito u Pritvor-
nom centru Mitrovica, Agenciji za upravljanje vanrednim situacijama, Carini Kosova i Agenciji za
hranu i veterinarstvo.

Svi pokazatelji prisustva Civilne zaštite na severu su eliminisani. Uklonjene su nadzorne kamere
i osmatračka mesta. Takođe su uklonjeni i zvanične jakne i vozila Civilne zaštite.

Pravosuđe

Značajni uspesi su postignuti u pogledu tačke 10 Prvog sporazuma, koja pokriva integraciju
pravosuđa pod upravom Srbije u pravni sistem Kosova.

Zgrada Jugobanke u južnom delu Mitrovice, u kojoj je trebalo da se smesti civilno odeljenje
Osnovnog suda u Mitrovici, je renovirana u leto 2015. Pronađena je nova lokacija koja je pred-
viđena za smeštanje kancelarije Osnovnog tužilaštva u severnom delu Mitrovice u oktobru
2015. godine i ona se trenutno renovira i adaptira, nakon što je budžet za ovo renoviranje odo-
bren od strane TSK.

EULEX je doprineo procesu selekcije za srpske sudije, tužioce i pomoćno osoblje u bliskoj sarad-
nji sa SSK i TSK. Izabrano je 34 sudija i 11 tužilaca 2015. godine, a 2016. godine su objavljeni
oglasi za još 20 pozicija (14 za sudije, šest za tužioce). Iz tog procesa selekcije je izabrano 11
sudija i troje tužilaca. U junu 2016, svo izabrano sudsko osoblje, sudije i tužioci, i dalje čekaju da
budu postavljeni.

Konkursi za 149 slobodnih radnih mesta za pomoćno osoblje (115 za sudove i 34 za kancelarije tužilaštva širom Kosova) su objavljeni 29. marta 2016. U junu 2016. proces zapošljavanja je još uvek bio u toku. Sve uključene strane imaju za cilj da završe celokupni proces integracije u jesen 2016. godine.

Jedinica KP za zaštitu verskog i kulturnog nasleđa

Ukupan broj incidenata na Kosovu je ostao skoro isti u poređenju sa periodom koji je pokrивao prethodni Izveštaj o napretku (jul 2014.-jul 2015.) sa samo jednim prijavljenim incidentom više. Ukupno, 40 predmeta krađe ili oštećenja verskih objekata (39 tokom poslednjeg perioda izveštavanja) je prijavljeno tokom proteklih meseci: 27 uperenih protiv muslimanskih, sedam protiv pravoslavnih i četiri protiv katoličkih objekata (i dva koja su bila uperena protiv ostalih objekata). Većina slučajeva su bile 'krađe' (25 slučajeva), što sugerise da su motivi počinilaca bili sticanje materijalne koristi radije nego da 'naprave štetu' (14 slučajeva), gde bi ova druga verovatno ukazivala na 'mržnju, verske ili etničke motive' i nagovestila bezbednosne pretnje uperene protiv verskih objekata. Postoji potreba da se nastavi sa obezbeđivanjem svih lokacija, naročito u ruralnim oblastima gde je stepen incidenata veći, kao i da se vrše efektivne policijske patrole. Međutim, broj incidenata je konstantno u opadanju sa ukupno 11 prijavljenih slučajeva u januaru i samo 3 prijavljena slučaja u junu 2016. Važno je istaći da se većina slučajeva dogodila na verskim lokalitetima koji nisu pod nadležnošću Jedinice za zaštitu verskog i kulturnog nasleđa (JZVKN). JZVKN obezbeđuje samo 24 lokacije versko-kulturnih znamenitosti Srpske pravoslavne crkve uz prisustvo policajaca na statičnim tačkama 24 sata/7 dana u nedelji. KFOR je još uvek nadležan za bezbednost manastira u Dečanima, koji je česta meta.

U aprilu 2016, procena rizika za pravoslavne verske objekte od strane KP je i dalje kasnila i zahteva ažuriranje. Na osnovu "Operacionog naloga za očuvanje i zaštitu objekata srpske pravoslavne baštine" takve procene su obavezne na svakih šest meseci. Štaviše, KP mora da razvije novu metodologiju procene rizika u skladu sa evropskim standardima. Zbog utvrđenih potreba, EULEX je osnovao radnu grupu posvećenu razvoju i implementaciji nove metodologije procene rizika, u skladu sa evropskim standardima.

Sveukupno, jedinica JZVKN ispunjava svoje kriterijume učinka, u pogledu mešovitosti sastava osoblja, primenjenih procedura izveštavanja, stepena pregleda kao i saradnje među agencijama. Jedinica je uspostavila dobru saradnju sa verskim zajednicama (Islamska zajednica i Srpska pravoslavna crkva), sa KP, opštinama kao i sa organizacijom Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP).

Spisak akronima i skraćenica

APK	Agencija za borbu protiv korupcije
OK	Overene kopije
CMIS	Informacionog sistema za upravljanje predmetima
P	Prelazi
ACR	Agencija za civilnu registraciju
MK	Matične knjige
JKMN	Jedinica za kontrolu mase i nemira
SPEU	Specijalni predstavnik EU na Kosovu
SK	Sloboda kretanja
ZVO	Zatvor sa visokim obezbeđenjem
IUG	Integrisano upravljanje granicom
PRZOP	Policijski rad zasnovan na obaveštajnim podacima
IPP	Instrument pretpristupne pomoći
ZOKVP	Zajednički odbor za koordinaciju vladavine prava
GPK	Granična policija Kosova
CK	Carina Kosova
KPSK	Kazнено-popravna služba Kosova
SSK	Sudski savet Kosova
KP	Kosovska Policija
KAI	Kosovska agencija za imovinu
TSK	Tužilački savet Kosova
KKIZKKIZ	Kosovska komisija za imovinske zahteve
LOJB	Lokalni odbori za javnu bezbednost

PCM	Pritvorni centar u Mitrovici
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MP	Ministarstvo pravde
MUP	Ministarstvo Unutrašnjih Poslova Srbije
KDT	Kancelarija disciplinskog tužioca
PIK	Policijski inspektorat Kosova
EBR	Ekipe za brzo reagovanje
JZVKN	Jedinica za zaštitu verskog i kulturnog nasleđa
RPD	Regionalna Uprava policije
PKVS	Posebna komora Vrhovnog suda
SEED	Sistematsko elektronska razmena podataka
SOP	Standardna operativna procedura
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija
UNOPS	Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge
UZS	Uprava za zaštitu svedoka

European Union Rule of Law Mission

Partnership for Justice

www.eulex-kosovo.eu

www.twitter.com/eulexkosovo

www.facebook.com/eulexkosovo

www.youtube.com/eulexkosovo